

Genio indulsi in iis quae sequuntur schedulis Lessingi librum, qui est „de limitibus artibus et fingendi et poëticae circumscriptis“ in latinum vertens sermonem. Primum enim nullus hoc me iam puerum magis delectabat liber nullusque dignior videbatur, qui in omnium transferretur nationum linguas. Deinde latini sermonis elegancia, qualis est in Ciceronis libris, adeo iam pueri animum commovebat, ut nihil magis mihi videretur spectandum, quam ut eam exercitatione assidua quodammodo possem imitari.

Quae autem genio indulgendi causa perscripsi, nunquam in medium ausus essem proferre, nisi fructum quendam inde percipi posse putassem. Qui qualis esse possit, paucis iam liceat explicare.

Omnibus, quibus in gymnasiis nostris utimur disciplinis nihil aliud spectamus nisi ut puerorum adolescentiumque animos et ratione et oratione ita excolamus, ut et ad altiora studia sapientes et ad fandum eloquentes fiant. Quod nulla ratione melius nos assequi posse putamus quam linguarum litterarumque studio. Litteris enim et lingua e tenebris erumpit quod et eruditissima omnium aetatum nationumque ingenia unquam excogitabant et variae nationes aetatesque sentiebant, volebant, agebant. Jam si ceteri ludi ne ipsi quidem hanc optimam viam negligentes et nostrae et aliarum nostrae aetatis linguarum studio se dedunt, gymnasia nostra neque illius neque harum studium neglegunt. Non enim ignoramus, vernaculi sermonis studio Germaniae patriae nostrae amorem excitari, moresque et institutiones nostri populi adolescentium animis mandari. Quid autem magis cupere et desiderare possumus, quam ut puerorum adolescentiumque animos pietate caritateque patriae dilectae imbuamus. Deinde adolescentes aliarum nostrae aetatis linguarum studio ex arctioribus nostri populi finibus egredientes, et quid aliae nostrae aetatis nationes cogitaverint, senserint, voluerint cognoscentes conspectum tandem usque ad extremum huius aetatis orbem ferre consuescunt. His autem sane non spernendis ceterorum ludorum studiis non contenta altiora petunt gymnasia nostra, conspectumque adolescentium nostrorum non in nostrae aetatis, ne dicam nostri populi, limitibus continent, sed longius eum ferunt usque ad antiquissimorum diuque iam extinctorum populorum remotissima saecula, et quid Persae, quid Hebraei, imprimis autem quid Romani, quid Graeci et cogitaverint et egerint aperiunt, neque quid posterius de iis senserint ac iudicaverint, sed quid ipsi aut dixerint aut scripserint docent

fontes ipsos recludentia. Jam si sunt qui ingenii hebetibus et obtusis querantur, quod inutilibus his et obsoletis studiis adolescentium nostrorum animi vexentur, nobis pusillorum illorum hominum iudicium despicientibus persuasum est, non eorum animos satis exultos esse habendos, qui aut nostri populi aut nostrae aetatis studia et intentiones cognoverint, sed qui omnium aetatum et vel remotissimorum temporum populorumque mores et instituta animo comprehenderint, neque hominis vere ingeniosi animum requiescere posse, nisi remotissima antiquitatis studia persecutus sit. Quae quo magis differunt ab nostrae aetatis nostrique populi similitudine, eo magis animos adolescentium extendunt, laxant, amplificant.

Quod si grammatica et latinae et graecae linguae studia ipsa multum iam dilatant puerorum nostrorum conspectum, formam atque speciem mentis humanae ab nostratium formis multo diversam cognoscentium, si antiquorum scriptorum libri suum quisque tribuunt ad adolescentium nostrorum scientiam augendam, summus tamen antiquorum studiorum fructus in eo conspicitur, ut mentes adolescentium totae se immergant in antiquorum populorum cogitandi sentiendique rationem. Quam quo melius ac diligentius animis sunt complexi, eo facilius nostratium mores studia institutaque diiudicabunt ac recensebunt. Tantum igitur abest, ut antiquitatis studia nos ab nostrae aetatis cognitione avertant, ut nulla re melius ad ea quae nostrae aetati, nostroque populo conducunt, iudicanda praeparemur. Antiquorum autem mentem animumque optime cognoscent adolescentes nostri comparatione facta nostrae cum antiquorum populorum linguis. Quod non ignorantes ii, qui antiquitatis studia in gymnasiis nostris dirigunt, id primum spectant, ut adolescentes antiquorum scriptorum libros in nostrum sermonem bene convertere discant. Quod quo purius fit et elegantius eo melius discipuli quantum differat antiquorum ingenium ab nostro cognoscent, eo melius, quale hoc sit, quale illud intelligent. Caveant igitur socii nostri et collegae, ne barbaram eam vertendi consuetudinem admittant, qua vernaculo sermone Graecorum et Romanorum sentiendi cogitandique rationes apparent, nihilque antiquius habeant, quam ut versio vernacula sit et emendata et vere germanica. Multo autem plus quam scriptorum antiquorum versio in nostrum sermonem ad huius antiquarumque litterarum naturam diversam pernoscendam et ad animos adolescentium, quantum discrepent inter se nostratium et antiquorum ingenia, diiudicando excolendos tribuit versio nostrorum scriptorum in antiquum sermonem. Ea demum exercitatione id, quod propositum est, vere assequimur, ut adolescentium nostrorum mentes totas in antiquorum populorum cogitandi sentiendique rationem immergamus. Ea demum exercitatione, id quod gravissimum est, fit, ut adolescentes non modo latine scribere, sed in vernaculo etiam lingua bene scribere, optime discant. Non enim id solum cavendum est, ne grammatica quaedam admittantur menda, de quibus idem sentio, quod Spalding, qui haec in schola minus graviter tulit, dummodo notata paulatim evanescerent. Gravius est, quod ei, qui ex nostra lingua in la-

tinam est translaturus, maxima perspicuitate id quod est vertendum, cogitandum est, quod sententiarum ad numerum conclusio clarissimorum scriptorum cognoscenda est, quod singula enunciata maxima cum arte sunt coniungenda, quod maxima diligentia opus est in translationum usu. Quibus rebus omnibus fit, ut qui latine scribit, disserendi subtilitate ita exerceatur, ut omnino bene scribere optime discat.

Omnium autem scriptorum nostrorum nullus aptior est, cuius scripta in latinum sermonem vertantur, quam Lessing, qui ad antiquorum perspicuitatem et disserendi subtilitatem omnium proxime accedit. His rebus commotus sum, ut plures iam per annos cum discipulis meis maxime iam exercitatis eum librum, qui est „de limitibus artibus et fingendi et poëticae circumscriptis“, in latinum sermonem verterem. Quorum studium ad hanc rem collatum neque unquam cessans, quam apta ea sit exercitatio ad animos adolescentium alliciendos, demonstrabat.

Jam si fructum horum studiorum in iis quae sequuntur schedulis collegarum meorum iudicio propono, primum spero fore ut plures ad huiusmodi exercitia alliciantur, optima ea esse ad mentes animosque discipulorum excolenda intellegentes. Deinde discipulis ipsis vires exercitandi occasionem sum oblaturus, in qua non egeant praeceptore duce. Denique ipsi mihi summae erit voluptas, si ea quae minus bene verterim, a collegis magis exercitatis corrigantur et emendentur.

